

Apstiprinu
Liepājas Valsts tehnikums

Direktors
(A. Ruperts)

2023.gada 2.janvāris

DDI – 81 - 2023

**DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA
DARBAM AR LOKŠŅU UN PROFILU ŠĶĒRĒM**

Izstrādātā pamatojoties uz Darba aizsardzības likuma 14.pantu un MK 10.08.2010
noteikumiem Nr.749 «Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos»

1. Vispārējās darba aizsardzības prasības

- 1.1. Patstāvīgi darbu drīkst veikt personas ne jaunākas par 18 gadiem, kurām veikta medicīniskā veselības pārbaude pirms stāšanās darbā, ievadinstruktāža, sākotnējā instruktāža darba vietā un drošu darba veikšanas paņēmieni apmācība.*
** Nosacījumi par vecumu, medicīnisko pārbaudi nav attiecināmi uz izglītojamiem mācību procesā.*
- 1.2. Vienu reizi 12 mēnešos strādājošiem jāiziet atkārtota instruktāža. Personas, kas nav instruētas un apmācītas, patstāvīgi darbu veikt nedrīkst. Ja strādājošie neievēro darba aizsardzības noteikumus, viņiem jāiziet atkārtota instruktāža.
- 1.3. Strādājošā pienākumi:
 - 1.3.1. veikt tikai to darbu, kuram viņš ticis apmācīts un izgājis darba aizsardzības instruktāžu;
 - 1.3.2. ievērot iekšējās darba kārtības noteikumus;
 - 1.3.3. smēķēt tikai īpaši norādītās vietās;
 - 1.3.4. izmantot instrumentus un palīgierīces, ko paredz darba veikšanas tehnoloģija;
 - 1.3.5. izmantot individuālos aizsardzības līdzekļus.
- 1.4. Prasības darba galda iekārtošanai un tehnoloģiskā procesa organizācijai:
 - 1.4.1. darba vieta un iekārtas jāuztur darba kārtībā, no to mehānismiem regulāri jātīra putekļi, tās jāeļļo un jāregulē;
 - 1.4.2. darbgaldu pievada iežogojumiem jābūt atveramiem, ērtiem apkalpošanā, konstruktīvi sasaistītiem ar darbagaldiem un jāaizsedz pievadi no visām pusēm. Noņemamie iežogojumi (vairogi, durtiņas) ir pieļaujami tādā gadījumā, ja darbmašīnas konstrukcija neļauj lietot atveramus;
- 1.5. Ugunsdrošības pasākumi:
 - 1.5.1. nesmēķēt un nelietot atklātu uguni darba vietās un ugunsnedrošās zonās;
 - 1.5.2. ievietot izlietoto slaukamo materiālu un eļļainos slaukus metāla kastēs ar cieši pieguļošiem vākiem;
 - 1.5.3. nodrošināt brīvu pieeju ugunsdzēsējaiem līdzekļiem.
- 1.6. Elektrodrošības prasības:
 - 1.6.1. elektroierīcēm un visām metāla, daļām, kuras var nokļūt zem sprieguma, jābūt droši izolētām un iezemētām;
 - 1.6.2. darba zonas vietējā apgaismojumā spriegums nedrīkst būt lielāks par 36 V;
 - 1.6.3. pārnēsājamo rokas gaismekļu spriegumam jābūt ne lielākam par 12 V.
- 1.7. Darba higiēnas prasības darba vietai:
 - 1.7.1. gaisa temperatūrai jābūt diapazonā no 16 līdz 23° C aukstajā gadalaikā, no 16 līdz 27° C siltajā laikā;
 - 1.7.2. relatīvajam mitrumam jābūt diapazonā no 30 līdz 70 %;
 - 1.7.3. gaisa kustības ātrums nedrīkst pārsniegt 0,4 m/s;
 - 1.7.4. darba vietas -apgaismojumam jābūt ne mazākam par 300 lx; gaismekļa konstrukcijai jāpasargā, acis no spuldzes apžilbinošās, ietekmes.
- 1.8. Darbinieks ir tiesīgs, atteikties veikt darbu, vai pārtraukt to, ja darba devējs nav - nodrošinājis nekaitīgus un drošus apstākļus.

2. Iespējamie kaitīgie un bīstamie darba vides faktori

- 2.1. Neatbilstošs darba vides mikroklimats.
- 2.2. Ierobežota (nepietiekoša) vieta darba uzdevuma veikšanai.
- 2.3. Paaugstināts trokšņa līmenis.
- 2.4. Nepietiekošs darba zonas apgaismojums.
- 2.5. Ķīmisko vielu (eļļošanas un dzesēšanas šķīdumu) nelabvēlīgā ietekme.

- 2.6. Gaisa piesārņojums ar metāla un silikātu putekļiem.
- 2.7. Darba mašīnu strāvas vadošo komunikāciju izolācijas bojājumi.
- 2.8. Darbgalda rotējošo, kustīgo daļu un apstrādājamās detaļas iedarbība.
- 2.9. Ergonomiski neatbilstošas darba pozas, fiziska pārslodze.
- 2.10. Redzes sasprindzinājums.
- 2.11. Kolektīvo vai IAL trūkums vai nelietošana.

3. Kolektīvie un IAL no darba vides kaitīgo un bīstamo faktoru iedarbības

- 3.1. Atbilstoša darba apģērba, apavu un IAL lietošana.
- 3.2. Darba vietas iekārtošana atbilstoši droša darba prasībām.
- 3.3. Pietiekama darba zonas apgaismojuma nodrošināšana.
- 3.4. Nosūces ventilācijas nodrošināšana.
- 3.5. Darba mašīnu regulāras profilakses un remontu nodrošināšana.
- 3.6. Profesionālu darba instrumentu pielietošana.
- 3.7. Darba režīma organizēšana, lai mazinātu fiziskās pārslodzes un redzes sasprindzinājumu.
- 3.8. Obligātās veselības pārbaudes.
- 3.9. Darba vides risku faktoru noteikšana un novērtēšana darba vietās.
- 3.10. Darbinieku profesionāla apmācība un instruktāža darba aizsardzībā.

4. Darba aizsardzības prasības darbu uzsākot

- 4.1. Pareizi uzvelc un sakārto darba apģērbus, lai nenotiktu tā aizķeršanās aiz darbgalda rotējošām daļām un netraucētu kustības. Aizpogā visas pogas, it īpaši piedurknes, lieto galvas segu.
- 4.2. Pārbaudi IAL (aizsargbrilles, prettrokšņa austiņas, ausu aizbāžņi u.c.) esamību un tehnisko stāvokli.
- 4.3. Sagatavo darba vietu drošam darbam, aizvācot no tās nevajadzīgos priekšmetus, detaļas un instrumentus. Vajadzīgos instrumentus un mērierīces sakārto uz instrumentu skapīša ērtai lietošanai.
- 4.4. Pārbaudi darba mašīnu, aprīkojuma un darba instrumentu tehnisko stāvokli, uzstādi paredzētos aizsargekrānus un nožogojumus. Pārbaudi darbgaldu zemējumu.
- 4.5. Noregulē nepieciešamo vietējo apgaismojumu un ieslēdz nosūces ventilāciju.
- 4.6. Pārbaudi darbgalda eļļošanas pietiekamību, kā arī dzesējošā šķidruma padošanas ierīču un krānu darbību. Dzesējošo šķidrumu padot tikai ar sūkni!
Ja nepieciešams, veic darbgalda eļļošanu.
- 4.7. Pārbaudi darbgaldu un tā vadības ierīču darbību tukšgaitā.
- 4.8. Ja darba laikā jālieto kravas celšanas iekārtas, pārbaudi un sagatavo šīs iekārtas saskaņā ar darba aizsardzības prasībām.
- 4.9. Sagatavo nepieciešamo taru sagatavju novietošanai. Griešanai paredzētos materiālus novieto paredzētajās vietās, darbgaldu darba virsmas augstumā. Nepieļauj darba vietas un satiksmes eju aizkrāmēšanu.
- 4.10. Pirms katras darbgalda palaišanas pārliecinies, ka tā darbība neradīs draudus tev un apkārtējiem darbiniekiem.
- 4.11. Neuzsāc darbu ar bojātu darbgaldu un bez paredzētiem darba aizsardzības aizsarglīdzekļiem.
- 4.12. Par visiem pārbaudes laikā novērotajiem defektiem un neatbilstībām ziņo meistaram un darbu neuzsāc līdz neatbilstību novēršanai.
- 4.13. Darbgalda remonta laikā uz vadības rokturiem izkar plakātu - "Neieslēgt – strādā cilvēki!"
- 4.14. Ja esi norīkots pie darbgalda, pie kura agrāk neesi strādājis, neuzsāc darbu un pieprasi no meistara papildus instruktāžu darba aizsardzībā un darbā ar šo darbgaldu.

5. Darba aizsardzības prasības darba veikšanas laikā

- 5.1. Nepieļauj nepiederošu personu atrašanos darba vietā darba laikā. Bez meistara atļaujas neatļauj strādāt ar darbgaldu citām personām.
- 5.2. Darbgalda apkalpošanu veic saskaņā ar darbgalda ekspluatācijas instrukcijas prasībām. Pareizi un stingri veic apstrādājamo materiālu un sagatavju, griezējinstrumentu un palīgierīču nostiprināšanu, izmantojot skrūvju izmēriem atbilstošas, nebojātas atslēgas.
- 5.3. Ievēro paredzētos pārtraukumus darbā atpūtai.
- 5.4. Pārtrauc darbu un ziņo meistaram par bīstamām situācijām.
- 5.5. Strādājot ar metālu lokšņu un profilu šķērēm:
 - 5.5.1. Visas operācijas ar metāla loksnēm – padošanu griešanai, noņemšanu, šķirošanu, atgriezumu noņemšanu veic tikai ar veselīgiem darba cimdkiem.
 - 5.5.2. Sākot metālgriešanas procesu, materiālu ievirzi griešanai uzmanīgi, nepieļaujot roku nokļūšanu materiāla piespiešanas un griešanas zonā. Seko, lai loksne cieši piegulētu darba virsmai.
 - 5.5.3. Strādājot divatā, saskaņo veicamās darbības un brīdini partneri par darbgalda un griešanas procesa ieslēgšanu.
 - 5.5.4. Nogriežamās detaļas neturi ar rokām, bet izmanto speciālas vadīklas vai konteinerus.
 - 5.5.5. Negriez ar darbgaldu biežākas loksnes, kā paredzēts darbgalda raksturojumā un vairākas loksnes vienlaikus.
 - 5.5.6. Ja iedarbini darba gājienu ar pedāli, pēc tā nospiešanas uzreiz noņem kāju no pedāļa. Nestradā ar darbgaldu, ja pēc kājas noņemšanas notiek atkārtota darbgalda ieslēgšanās – darba gājiens.
 - 5.5.7. Pēc pedāļa (palaišanas pogas) nospiešanas neveic materiāla pārvietošanu, kaut arī tas nepareizi uzstādīts. Griežot maza izmēra materiālu vai tā atlikumu, nevirzi šo materiālu ar rokām, bet lieto speciālu plāksni.
 - 5.5.8. Regulāri seko darbgalda nažu stiprinājumam un tehniskam stāvoklim. Ja griešanas procesā materiālam vai sagatavēm nolietas malas vai veidojas atskabargas, pie izslēgta darbgalda, pārbaudi griezējnažu stāvokli un noregulē pareizu atstarpī. Arī detaļu mērīšanu veic pie izslēgta darbgalda (vai drošā attālumā no tā).
 - 5.5.9. Veicot materiālu lokšņu paku, ruļļu, stieņu un citu smagu materiālu padošanu uz darbgaldu, izmanto atbilstošas celšanas ierīces, ievērojot stropēšanas un celšanas noteikumus - nestāvi starp darbgaldu un kravu, nestāvi zem paceltas kravas, materiālus noliec stabili, lai tie nekristu.

6. Darba aizsardzības prasības darbu beidzot

- 6.1. Izslēdz darbgaldu un atslēdz to no sprieguma.
- 6.2. Novāc no darbgalda skaidas, sagataves, detaļas, instrumentus un palīgierīces.
- 6.3. Materiālu atgriezumus un skaidas novieto speciālos konteineros, nepieļaujot materiālu (lūžņu) sajaukšanos.
- 6.4. Ieeļļo darbgaldu saskaņā ar eļļošanas shēmu (pēc nepieciešamības).
- 6.5. Veic darba vietas satīrīšanu. Tīrīšanai aizliegts pielietot saspiesto gaisu!
- 6.6. Pārlicinies par darba vietas ugunsdrošību, izslēdz lokālo ventilāciju un apgaismojumu.
- 6.7. Ziņo meistaram par visām darba laikā novērotajām neatbilstībām un defektiem.
- 6.8. Veic pesonīgās higiēnas pasākumus – nomazgājies izmantojot siltu ūdeni un ziepes. Aizliegts izmantot roku mazgāšanai dzesēšanas šķidrums (emulsiju), eļļu vai benzīnu.

7. Darba aizsardzības prasības ārkārtas gadījumos

- 7.1. Ugunsgrēka gadījumā nekavējoties darbs jāpārtrauc un jāziņo darba devējam, jāveic pasākumus ugunsgrēka dzēšanai. Ja ugunsgrēku nevar nodzēst pašu spēkiem, tad jāizsauc Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests pa tālr. 112, nosaucot ugunsgrēka vietas adresi un savu vārdu, uzvārdu, telefona numuru.
- 7.2. Rodoties bīstamībai, kas var izsaukt nelaimes gadījumu, darbs nekavējoties jāpārtrauc un jābrīdina citi tuvumā strādājošie.
- 7.3. Traumas vai nelaimes gadījumā cietušajam nekavējoši jāsniedz pirmā palīdzība vai jāizsauc Neatliekamā medicīniskā palīdzība pa tālr. 113, uzrādot nelaimes gadījuma precīzu adresi, cietušā vārdu, uzvārdu, vecumu un savu vārdu, uzvārdu.
- 7.4. Par darba laikā iegūtajām traumām nekavējoties jāziņo darba devējam.
- 7.5. Notikuma vietā jāsiglabā pēc avārijas vai nelaimes gadījuma izveidojusies situācija. To izmainīt drīkst tikai gadījumā, ja tas saistīts ar palīdzības sniegšanu, vai arī traucēta transporta kustība.

8. Darbinieka atbildība par instrukcijas noteikumu pārkāpumiem

Par instrukcijas prasību neizpildīšanu, darba disciplīnas pārkāpumiem, atkarībā no pārkāpuma rakstura un sekām, kas radušās pārkāpuma rezultātā pēc pastāvošās likumdošanas vainīgajai personai piemērojama paredzētā disciplinārā, civiltiesiskā vai kriminālā atbildība.

Personas, kuras pārkāpušas darba aizsardzības noteikumus atkarībā no kaitējuma raksturu un sekām var tikt sauktas pie disciplinārās, civiltiesiskās vai kriminālās atbildības.

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta tālrunis – 112

Neatliekamās medicīniskās palīdzības tālrunis – 113